

**TALSU
NOVADS**

**Talsu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums
pašvaldības kapitālsabiedrībā Sabiedrība ar
ierobežotu atbildību “KOLKAS ŪDENS”**

Talsi, 2022

SATURS

IEVADS	3
DOKUMENTĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI.....	4
IEROBEŽOJUMI UN PIENĒMUMI	5
1. LĪDZDALĪBAS IZVĒRTĒJUMA PAMATOJUMS	6
2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS.....	8
2.1. Izveidošanas tiesiskais pamats, funkcijas un pakalpojumi	8
2.2. Sabiedrības organizatoriskā struktūra	9
2.3. Sabiedrības klientu struktūra	9
2.4. Sabiedrības piegādātāju struktūra.....	10
3. FINANŠU ANALĪZE	12
3.1. Finanšu rādītāji.....	12
3.2. Sabiedrības attīstības perspektīvas	15
4. EKONOMISKI JURIDISKAIS IZVĒRTĒJUMS	16
4.1. Tirgus raksturojums.....	16
4.2. Pakalpojumu saņēmēju vajadzību novērtējums	18
4.3. Sabiedrības darbības tiesiskais pamatojums un pašvaldības līdzdalības izvērtējums..	19
4.4. Iespējamās alternatīvas pakalpojumu nodrošināšanai	21
4.5. Ietekme uz konkurenci	21
4.6. Risku analīze.....	22
4.7. Iespējamais investīciju apjoms tuvākajos 5 gados.....	22
SECINĀJUMI	25

IEVADS

Dokuments izstrādāts ar mērķi veikt pašvaldības līdzdalības izvērtējumu Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrībā Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “KOLKAS ŪDENS”, vienotais reģistrācijas Nr. 40003579893, juridiskā adrese: “Brigas”, Kolka, Kolkas pag., Talsu nov., LV-3275 (turpmāk tekstā – Sabiedrība).

Vērtējums tiek veikts atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7. panta pirmās daļas nosacījumiem, kas paredz, ka publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību šā likuma 4. panta nosacījumiem.

Dokuments ir strukturēts atbilstoši tehniskajai specifikācijai tā, lai izvērtējums tiktu veikts saskaņā ar līguma izpildes laikā veiktā audita un izpētes rezultātiem. Dokumenta 1. nodaļa satur līdzdalības izvērtējuma pamatojumu, savukārt 2. nodaļa satur izejas informāciju, kas apkopota ņemot vērā Sabiedrības iesniegtos dokumentus.

3. nodaļa satur finanšu analīzi, kurā ir iekļauta informācija par finanšu rādītājiem un Sabiedrības attīstības perspektīvām.

Dokumenta 4. nodaļa satur Sabiedrības darbības ekonomisko un juridisko izvērtējumu, kas balstīts uz veiktā audita rezultātiem, kā arī priekšlikumus Pašvaldības tālākai rīcībai.

Nobeigumā ir Sabiedrības darbības veidu izvērtējuma secinājumi atbilstoši Konkurences likuma 4. panta prasībām un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta prasībām, kas balstīts un šī dokumenta 2, 3. un 4. nodaļā veikto izpēti un analīzi.

Dokumentu sagatavoja SIA „Ķemers Business and Law Company”, reģistrācijas Nr.44103061476, eksperts Alens Martīni, Mg eoc, projekta vadītāja Edīte Ķemere Mg eoc., pamatojoties uz Talsu novada pašvaldības rīkotā iepirkuma ar identifikācijas Nr. TNP 2022/21 “Talsu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums pašvaldības kapitālsabiedrībās”.

DOKUMENTĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

CSP – Centrālā statistikas pārvalde.

EUR – eiro.

Pašvaldība – Talsu novada pašvaldība.

Pārvaldības likums – Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums.

PPK – publiskas personas kapitālsabiedrība.

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Sabiedrība – Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrība Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “KOLKAS ŪDENS”, vienotais reģistrācijas Nr. 40003579893, juridiskā adrese: “Brigas”, Kolka, Kolka pag., Talsu nov., LV-3275.

SIA – Sabiedrība ar ierobežotu atbildību.

T.i. – tas ir.

T.sk. – tai skaitā.

U.c. – un citi.

VPIL – Valsts pārvaldes iekārtas likums.

IEROBEŽOJUMI UN PIENĒMUMI

Izvērtējums tiek veikts balstoties uz dokumentiem, kas ir spēkā laika posmā līdz 2022. gada 21. jūlijam un Pašvaldības un Sabiedrības darbinieku sniegto informāciju audita veikšanas laikā. Dokumenti, kas tiek izstrādāti un apstiprināti pēc iepriekšminētā termiņa beigām izvērtējumā netiek ņemti vērā un atspoguļoti netiek.

Dokuments ir izstrādāts ņemot vērā, ka tā izstrādes brīdī Sabiedrībai nav aktuālas vidēja termiņa attīstības stratēģijas, tādēļ esošie Sabiedrības mērķi ir atspoguļoti saskaņā ar Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģijas plānu 2017.-2020.¹

Dokuments ir izstrādāts ņemot vērā, ka plānošanas dokumenti, kas atspoguļo Sabiedrības darbību ir tapuši dažādos laika posmos, kad ir mainījies Dundagas pagasta (pirms tam novada) administratīvās teritorijas statuss un platība. Par pamatu platības un iedzīvotāju skaita noteikšanai aprēķinu vajadzībām tiks izmantots Talsu novada pašvaldības publicētais materiāls: Iedzīvotāju skaits un teritoriālo vienību platības Talsu, Dundagas, Mērsraga un Rojas novados², kas satur informāciju pēc stāvokļa 2020. gadā. Ja tiks izmantots cits atskaides periods, tas tiks norādīts tekstā.

Informācija par Sabiedrības darbu ir iegūta dokumentu izpētes rezultātā, kā arī intervijās un sarakstē ar Pašvaldības un Sabiedrības darbiniekiem. Sociālo partneru viedokļi jautājumā par Pašvaldības iesaisti komercdarbībā iegūti intervijās ar pakalpojumu saņēmējiem un Ziemeļkurzemes biznesa asociāciju. Visās intervijās tiek pieņemts, ka intervējamie godprātīgi sniedz viedokli un papildus faktu pārbaude netiek veikta.

¹ SIA "KOLKAS ŪDENS" vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021.gadam. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 02.07.2022.

² Iedzīvotāju skaits un teritoriālo vienību platības Talsu, Dundagas, Mērsraga un Rojas novados. Iegūts: <https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2021/06/1.pielikums.pdf> Skatīts. 02.07.2022.

1. LĪDZDALĪBAS IZVĒRTĒJUMA PAMATOJUMS

Sabiedrības reģistrētais un apmaksātais pamatkapitāls ir 389 352 EUR, ko veido 389 352 daļas. Sabiedrības kapitāla daļas nominālvērtība ir 1,00 EUR.³

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 1. panta pirmās daļas 2.punktu Sabiedrība ir publiskas personas kapitālsabiedrība un 13. punktu pašvaldības kapitālsabiedrība, jo visas uzņēmuma kapitāla daļas pieder vienai publiskai personai – Talsu novada pašvaldībai.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 2. pantu šā likuma mērķis ir veicināt publiskai personai piederošu kapitāla daļu un publiskas personas kapitālsabiedrību efektīvu pārvaldību, publiskas personas kapitālsabiedrību racionālu un ekonomiski pamatotu resursu izmantošanu, labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu, kā arī nodrošināt publiskas personas līdzdalības nosacījumu ievērošanu.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 4. panta pirmo daļu publiska persona drīkst iegūt un saglabāt līdzdalību kapitālsabiedrībā atbilstoši VPIL 88. pantam.

Saskaņā ar VPIL 88. panta pirmo, otro un septīto daļu, ciktāl likumā nav noteikts citādi, publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība – situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai. Tiesību norma paredz pienākumu publiskai personai, pārvērtējot līdzdalību, veikt rīcības izvērtējumu, ietverot arī ekonomisko izvērtējumu, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt noteiktos mērķus – komercdarbības nosacījumus.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 7. panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību iepriekš minētajām tiesību normām. Šo prasību nepiemēro, ja likumā ir noteikts, ka attiecīgās kapitālsabiedrības kapitāla daļas vai akcijas nav atsavināmas. Saskaņā ar panta otro daļu lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās pieņem attiecīgās publiskās personas augstākā lēmēj institūcija.

Lēmumā ietver:

- 1) vērtējumu attiecībā uz atbilstību šā likuma 4. panta nosacījumiem;
- 2) vispārējo stratēģisko mērķi.

Sagatavotais izvērtējums (analīze un izdarītie secinājumi) ir balstīts uz atvasinātas publiskas personas darbību regulējošām tiesību normām, speciālajām tiesību normām, kuras

³ SIA “KOLKAS ŪDENS” Dalībnieku reģistra nodalījums Nr.10., Uzņēmumu reģistra dati. Skatīts: 30.07.2022.

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

2.1. Izveidošanas tiesiskais pamats, funkcijas un pakalpojumi

Sabiedrība reģistrēta Uzņēmumu reģistrā 2002. gada 28. janvārī. Sākotnēji tās kapitāla daļu turētājs bija SIA „Baltijas zivis”. Kopš 2006. gada Sabiedrības kapitāla daļu turētāja bija Kolkas pagasta padome⁶, bet pēc administratīvi teritoriālās reformas 2014. gadā – Dundagas novada dome.⁷ Pēc 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas Dundagas novada administratīvā teritorija tika iekļauta Talsu novadā. Talsu novada pašvaldība, kā bijušā Dundagas novada saistību un tiesību pārņēmēja, 2021. gada 1. jūlijā kļuva par Sabiedrības kapitāldaļu turētāju.

Sabiedrības darbības mērķis ir sniegt publiskos pakalpojumus likumā noteiktās kompetences ietvaros, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzību ievērošanu šo pakalpojumu saņemšanā Kolkas pagastā. Sniegtie pakalpojumi:

- Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde;
- Notekūdeņu savākšana un attīrīšana.⁸

Sabiedrības īpašumā ir pamatlīdzekļi nekustamie īpašumi, inženierbūves, kā arī tehnoloģiskās iekārtas un ierīces, kuru bilances vērtība 2021. gada 31. decembrī bija 496 500 EUR.⁹

Saskaņā ar statūtiem Sabiedrībai ir šādi darbības veidi:

- 36.00 ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde;
- 37.00 notekūdeņu savākšana un attīrīšana;
- 41.00 ēku būvniecība;
- 42.99 citur neklasificēta inženierbūvniecība;
- 71. arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze;
- 38.11 atkritumu savākšana (izņemot bīstamos atkritumus);
- 81.30 ainavu veidošanas un uzturēšanas darbības;
- 35.30 tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana.

Saskaņā ar līgumu par ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu Kolkas pagastā, kas 2017. gada 10. maijā noslēgts starp Dundagas novada pašvaldību un Sabiedrību¹⁰, tai ir piešķirtas ekskluzīvas tiesības (un pienākums sniegt) šādus sabiedriskos pakalpojumus (informācija par bijušās Dundagas novada domes lēmumu, kas bija pamatā šī līguma noslēgšanai izvērtējumam nav iesniegta):

- ūdens ieguve, attīrīšana atbilstoši dzeramā ūdens normām un novadīšana ūdensvada tīklā;

⁶ SIA „KOLKAS ŪDENS” 2006. gada pārskats. Skatīts: 30.07.2022.

⁷ SIA “KOLKAS ŪDENS” Dalībnieku reģistra nodalījums Nr.10., Uzņēmumu reģistra dati. Skatīts: 30.07.2022.

⁸ SIA “KOLKAS ŪDENS” vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021.gadam. Iegūts:

https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 02.07.2022.

⁹ SIA “KOLKAS ŪDENS” 2021. gada pārskats. Skatīts: 04.07.2022.

¹⁰ Dundagas novada pašvaldības 10.05.2017.līgums nr.DD-3-13.2/17/66. Informācija par bijušās Dundagas novada domes lēmumu, kas bija pamatā šī līguma noslēgšanai izvērtējumam nav iesniegta

- ūdens padeve no ūdens ieguves un attīrīšanas vietas līdz pakalpojuma saņēmējam;
- notekūdeņu savākšana un novadīšana līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām;
- notekūdeņu attīrīšana un novadīšana līdz iztekai ūdenstilpnē.

Iepriekšminētos pakalpojumus Sabiedrība sniedz Kolkas pagasta administratīvajā teritorijā.

Statūti atspoguļo visas darbības, kuras Sabiedrībai varētu būt nepieciešams veikt, lai nodrošinātu tās darbību. Faktiski liela daļa darbību tiek veiktas tikai pamatpakalpojumu sniegšanas nodrošināšanai.

Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju Sabiedrība sniedz šādus pakalpojumus:¹¹

- ūdens apgāde;
- notekūdeņu savākšana un attīrīšana;
- notekūdeņu krājvertņu izvešana fiziskām personām;
- notekūdeņu krājvertņu izvešana fiziskām personām ārpus Kolkas ciema robežām;
- jauns ūdens patēriņa skaitītājs;
- esošā ūdens skaitītāja maiņa pret jaunu (skaitītājs, plombēšana);
- atkārtota vai ārpus kārtas skaitītāja plombēšana un akta sastādīšana;
- īpašnieka skaitītāja nomaiņa un plombēšana.

2.2. Sabiedrības organizatoriskā struktūra

Sabiedrībā vidēji strādā 5 darbinieki, no tiem viens valdes loceklis, lietvede un 3 operatori.¹² Grāmatvedība un rēķinu izrakstīšana juridiskām personām ir ārpakalpojums. Fiziskajām personām rēķinus izraksta kasiere-lietvede. Visi darbinieki ir tieši pakļauti valdes loceklim.

2.3. Sabiedrības klientu struktūra

Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi

Sabiedrība sniedz centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus Kolkas pagastā, t.i. Kolkas un Mazirbes ciemos, kā arī asenizācijas pakalpojumus šajos ciemos.

Centralizētajiem ūdenssaimniecības tīkliem pieslēgtas 219 māsasaimniecības 107 objektos, t.sk. daudzdzīvokļu mājas, un 29 juridisko personu objekti, t.sk. Kolkas pamatskola, pirmsskolas izglītības iestāde “Rūķītis” un Kolkas tautas nams, kā arī tādi uzņēmumi kā SIA “Līcis-93” (liels zivju pārstrādes uzņēmums, kurš produkciju eksportē uz daudzām pasaules valstīm), SIA “Gabriela” (tirdzniecības uzņēmums) u.c.

Centralizētās kanalizācijas pakalpojumi ir pieejami 55% klientu, kuri izmanto centralizētās ūdensapgādes pakalpojumus.

Sekojoši – lielākais labuma guvējs no Sabiedrības darbības ir Kolkas un Mazirbes iedzīvotāji, kā arī pārējie Kolkas pagasta ciemu iedzīvotāji, kā arī uzņēmumi.

¹¹ SIA “KOLKAS ŪDENS”. Iegūts: <https://www.dundaga.lv/lv/uznemejdarbiba/pasvaldibas-kapitalsabiedribas/sia-kolkas-udens/>, Skatīts: 06.06.2022.

¹² Turpat.

No Sabiedrības darbības labumu gūst arī pašvaldība, jo tādejādi tiek nodrošināta Pašvaldības autonomo funkciju izpilde un uzturēti Kolkas pagastam nozīmīgi inženiertīkli.

Centralizētā ūdensvada un kanalizācijas pakalpojumi mājāsaimniecībām un sabiedriskajām ēkām ir priekšnoteikums kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanai iedzīvotājiem. Šie pakalpojumi ir nepieciešami arī uzņēmējdarbības veikšanai un attīstībai šajā administratīvajā teritorijā.

Asenizācijas pakalpojumi

Apmēram 45% Kolkas pagasta teritorijā mītošajiem ūdens patērētājiem pašlaik nav pieejami centralizētās kanalizācijas sistēmas pakalpojumi, tāpēc tie notekūdeņus novada individuāli izbūvētās notekūdeņu savākšanas ietaisēs – individuālās izsmeļamās akās vai krājtvertnēs.¹³

Asenizācijas pakalpojumi tiek pieprasīti vidēji 3-4 reizes nedēļā.

Sabiedrība sniedz asenizācijas pakalpojumus Kolkas pagasta teritorijā. Šī pakalpojuma sniegšana ir jānodrošina atbilstoši Pašvaldības 27.07.2022. saistošajiem noteikumiem Nr. 1 „Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā”, kuru paskaidrojuma rakstā noteikts, ka šo pakalpojumu Kolkas pagastā sniedz Sabiedrība.

Izvērtējuma sagatavošanas laikā Sabiedrība nebija reģistrēta Talsu novada asenizatoru reģistrā, kā to paredz iepriekšminētie noteikumi. 11.08.2022. Pašvaldībā ir pieņemts lēmums par Sabiedrības reģistrēšanu Talsu novada asenizatoru reģistrā.

Labumu no šī pakalpojuma gūst šī pakalpojuma izmantotāji – iedzīvotāji un uzņēmēji, kuri ir decentralizēto asenizācijas sistēmu turētāji.

Ūdens skaitītāju nomaiņa un plombēšana

Klientiem, kuri izmanto centralizētās ūdensapgādes pakalpojumus, Sabiedrība par atsevišķu samaksu piedāvā ūdens skaitītāja uzstādīšanu vai esoša skaitītāja nomaiņu. Šis pakalpojums ir cieši saistīts ar Sabiedrības pamata pakalpojumu – centralizēto ūdensapgādi, jo nodrošina ūdens patēriņa uzskaiti. Neatkarīgi no tā, vai skaitītāja uzskaitu un nomaiņu ir veikusi Sabiedrība jeb cits uzņēmējs, Sabiedrība veic ūdens skaitītāja plombēšanu, jo šādi tā var būt pilnīgi pārliecināta par mērījumu kvalitāti.

2.4. Sabiedrības piegādātāju struktūra¹⁴

Sabiedrības piegādātāju struktūru skatīt 1. tabulā.

1. tabula. Sabiedrības piegādātāju struktūra 2022.gada 1.ceturksnī.

Nr.p.k.	Izdevumu pozīcija	Summa EUR
1.	ADB Gjensidige Latvijas filiāle	181,27
2.	Aplis IU	907,50
3.	Auditorfirma Alianse SIA	1331,00
4.	AUTONAMS SIA	21,78
5.	Dundagas ABC SIA	19,38

¹³ SIA “KOLKAS ŪDENS” vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021.gadam. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 02.07.2022.

¹⁴ Sagatavots pēc SIA “KOLKAS ŪDENS” klientu apgrozījuma pārskata laika periodā no 01.01.2022-31.03.2022.

6.	Ekostandarts tehnoloģijas	0,72
7.	EMIK SIA (Finanšu konsultācijas)	350,00
8.	SIA Energokomplekss (materiāli)	891,81
9.	Jūrmalnieki AL IK	157,30
10.	Karme Filtrs SIA (ūdens filtri)	1890,62
11.	Lateva SIA (degviela)	2300,89
12.	Latvenergo A/s (elektroenerģija)	8840,50
13.	Latvijas Mobilais Telefons SIA (sakaru pakalpojumi)	111,19
14.	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs VSIA	178,73
15.	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"	79,69
16.	Piejūra "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība SIA	12,70
17.	TERMES SIA (kalibrēšanas laboratorija)	206,60
18.	Valsts Tehniskās uzraudzības aģentūra	10,10
Kopā		16684,85

3. FINANŠU ANALĪZE

3.1. Finanšu rādītāji

Sabiedrības finanšu rādītāji apkopoti 2. tabulā.

2.tabula. Sabiedrības finanšu rādītāji.

Rādītāji	2019	2020	2021
Galvenie darbības rādītāji (EUR)			
Neto apgrozījums	125 984	132 121	138 902
Bruto peļņa / zaudējumi	(8 693)	(620)	1 157
Neto peļņa / zaudējumi	56 631	(11 577)	10 892
Pašvaldības dotācija	24 400	25 940	50634
Aktīvu kopsumma, t. sk.:	532 693	543 897	556 399
- ilgtermiņa ieguldījumi	480 606	497 976	496 500
- apgrozāmie līdzekļi	52 087	45 921	59 899
- debitori	12 941	14 145	14 965
- krājumi	395	905	902
Pašu kapitāls, t. sk.:	518 063	529 886	540 778
- pamatkapitāls	365 952	389 352	389 352
Kreditori, t.sk:	14 630	14 011	15 621
- ilgtermiņa kreditori	0	0	0
- īstermiņa kreditori	14 630	14 011	15 621
Darbinieku skaits	4	4	5
Neto apgrozījums uz vienu kapitālsabiedrībā strādājošo darbinieku	31 496	33 030,25	27 780,4
Bruto peļņa uz vienu kapitālsabiedrībā strādājošo darbinieku	(2 173,25)	(155)	231,4

Likviditāte

Likviditātes analīze ataino Sabiedrības īstermiņa finanšu rādītājus un likviditāti, sniedzot priekšstatu, vai Sabiedrība ir spējīga tikt galā ar esošajām īstermiņa saistībām, kā arī ar īstermiņa finansiālajiem riskiem.

3.tabula. Sabiedrības likviditātes rādītāji.

Likviditātes rādītāji	2019	2020	2021
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients (apgrozāmie līdzekļi / īstermiņa parādi)	3,56	3,28	3,83
Precīzais apgrozāmo līdzekļu koeficients (apgrozāmie līdzekļi – krājumi) / īstermiņa parādi	3,53	3,21	3,78
Brīvie apgrozāmie līdzekļi (apgrozāmie līdzekļi – īstermiņa saistības)	37 457	31 910	44 278

Secinājumi

1. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir 3,83 (2021. gadā) un rādītājs virs 3 ir saglabājies pēdējos 3 pārskata gados, kas norāda uz iesaldētu naudu apgrozāmajos līdzekļos, kuru, iespējams, var izmantot efektīvāk. Vidēji (mediāna) ūdenssaimniecības nozarē 2021. gadā bija 1,16, līdz ar to, salīdzinot ar vidējiem rādītājiem nozarē, Sabiedrības vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir krietni augstāks. Tajā pat laikā jāatceras, ka Sabiedrība ir saņēmusi Dundagas novada pašvaldības dotācijas, bez kurām Sabiedrības darbība būtu apgrūtināta. Pie tam, kā redzams, dotācijas izlietošanas mērķi ir

tieši saistīti ar Sabiedrības pamatdarbību – ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu.¹⁵ Tas nozīmē, ka Sabiedrības darbība šis rādītājs nav vērtējams tā klasiskajā izpratnē.

2. Izslēdzot krājumus, kurus ne vienmēr var pārvērst naudas līdzekļos, novērojams, ka koeficients turpina pārsniegt rādītāju “3”, kas pirmsšķietami rāda, ka Sabiedrībai nevajadzētu būt problēmu ar īstermiņa saistību maksājumiem. Vidēji (mediāna) ūdenssaimniecības nozarē 2021. gadā bija 1,05 (Lursoft.lv dati), kas nozīmē, ka salīdzinoši ar vidējiem rādītājiem nozarē, arī Sabiedrības Precīzais apgrozāmo līdzekļu koeficients ir krietni augstāks. Tomēr, šeit jāņem vērā, ka tieši pašvaldības dotācija ir tas faktors, kas palīdz šo rādītāju noturēt labā līmenī. Bez dotācijas Sabiedrības saistību izpilde būtu ievērojami apgrūtināta.
3. Ņemot vērā, ka Sabiedrībai ir mazas īstermiņa kredītsaistības un salīdzinoši daudz apgrozāmo līdzekļu, tad brīvo apgrozāmo līdzekļu daudzums neliek domāt par neefektīvu resursu izmantošanu. Vidēji (mediāna) ūdenssaimniecības nozarē 2021. gadā bija 1 705 (Lursoft.lv dati), kas nozīmē, ka Sabiedrībai ir liels brīvo apgrozāmo līdzekļu apjoms, salīdzinoši ar situāciju nozarē.

Aktivitāte

Aktivitātes koeficienti norāda uz to, cik efektīvi Sabiedrība izmanto tās rīcībā esošos resursus. Ja Sabiedrībai ir pārāk daudz aktīvu, tad ieguldījumi tajos var būt nelietderīgi. Ja pietrūkst aktīvu, tad var būt, ka Sabiedrība nedarbojas pietiekami efektīvi.

4.tabula. Sabiedrības aktivitātes rādītāji.

Aktivitātes rādītāji	2019	2020	2021
Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījums (neto apgrozījums / debitori kopā)	9,73	9,34	9,28
Vidējais iekasēšanas periods (debitori / neto apgrozījums *365)	37,49	39,08	39,32
Apgrozāmo līdzekļu kustība (neto apgrozījums / apgrozāmie līdzekļi)	2,42	2,88	2,32
Kopējo aktīvu apgrozījums (neto apgrozījums / kopējie aktīvi)	0,24	0,24	0,25

Secinājumi

1. Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījuma koeficients parāda, ka, piemēram, 2021. gadā 9,28 reizes gada laikā debitoru parādi tika pārvērsti par naudas līdzekļiem. Vidēji (mediāna) ūdenssaimniecības nozarē 2021. gadā bija 7,2, kas nozīmē ka Sabiedrība ir darbojusies efektīvāk, kā citi uzņēmumi nozarē. Pozitīvi vērtējams, ka 3 gadu pārskata periodā skaitlis ir bijis stabils, bez lieliem kāpumiem un kritumiem.
2. Negatīvi vērtējams, ka laiks, kas nepieciešams apmaksas saņemšanai no pakalpojumu pārdošanas brīža palielinās, taču vidēji (mediāna) nozarē 2021. gadā bija 43,12, līdz ar to, pozitīvi, ka rādītājs ir mazāks kā vidēji nozarē. Kopumā rādītājs norāda uz nepieciešamiem uzlabojumiem izmantotajai iekasēšanas kārtībai. Klientiem ir pienākums katrā nākamajā mēnesī norēķināties par iepriekšējā mēnesī saņemtajiem pakalpojumiem. Šis rādītājs liek domāt, ka ir klienti, kuri kavē maksājumu termiņus.

¹⁵ SIA “KOLKAS ŪDENS” 13.04.21.vēstule Nr.1.5/13 Dundagas novada pašvaldībai par dotācijas izmaksāšanu.
Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2022/7/1/Dundaga_finansejuma_izlietojums_2021_gada.pdf Skatīts 19.08.2022.

3. Apgrozāmo līdzekļu kustības koeficients 2021. gadā bija 2,32, kas ir par 0,56 mazāks kā 2020. gadā un 0,10 mazāks kā 2019. gadā. Vidēji (mediāna) nozarē 2021. gadā bija 2,6, kas nozīmē, ka Sabiedrības apgrozāmo līdzekļu kustība notiek līdzīgi kā nozarē, taču koeficients var norādīt, ka Sabiedrībai ir nepietiekams apgrozāmo līdzekļu daudzums.
4. Kopējo aktīvu apgrozījuma koeficients 2021. gadā, salīdzinot ar 2019. un 2020. gadu ir kāpis par 0,01, saglabājot diezgan stabilu rādītāju. Vidēji (mediāna) nozarē 2021. gadā bija 0,52. Zemais koeficients var norādīt uz lielo investīciju apjomu Sabiedrībā, taču skatoties uz citiem rādītājiem, piemēram, neto apgrozījums, peļņa u.c., tad tās, līdz šim, ir devušas vēlamu atdevi.

Rentabilitāte

Rentabilitātes koeficienti analizē vadības lēmumu efektivitāti finanšu uzdevumu pildīšanai. Šie koeficienti norāda apgrozāmo līdzekļu, ilgtermiņa ieguldījumu un kreditoru administrēšanas ietekmi uz Sabiedrības darbību.

5.tabula. Sabiedrības rentabilitātes rādītāji.

Rentabilitātes rādītāji	2019	2020	2021
Apgrozījuma rentabilitāte (bruto peļņa / neto apgrozījums, %)	-6,90	-0,47	0,83
Aktīvu rentabilitāte (neto peļņa / aktīvi, %)	10,63	-2,13	1,96
Pašu kapitāla rentabilitāte (neto peļņa / pašu kapitāls, %)	10,93	-2,18	2,01

Secinājumi

1. Katrs Sabiedrības apgrozītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,008 EUR peļņu. Lai gan iepriekšējos divos gados katrs apgrozītais EUR radīja attiecīgi 0,07 EUR un 0,005 EUR lielus zaudējumus, pozitīvi ir tas, ka katru nākamo gadu situācija ir uzlabojusies, līdz 2021. gadā jau bijusi peļņa. Vidēji (mediāna) nozarē 2021. gadā bija 0,10 EUR, kas nozīmē, salīdzinot ar nozares vidējiem rādītājiem, Sabiedrības peļņa no katra apgrozītā EUR ir ļoti minimāla.
2. Katrs Sabiedrības piesaistītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,02 EUR lielu peļņu. 2020. gadā, savukārt, katrs piesaistītais EUR ir radījis 0,02 EUR lielus zaudējumus, bet 2019. gadā katrs piesaistītais EUR ir radījis 0,11 EUR lielu peļņu. Vidēji (mediāna) nozarē 2021. gadā bija 0,0005 EUR. Tas nozīmē, ka salīdzinot ar nozares vidējiem rādītājiem, katrs Sabiedrības piesaistītais EUR ir radījis ievērojami lielāku peļņu, kā nozarē vidēji.
3. Papildus, katrs pašvaldības ieguldītais EUR Sabiedrībā ir radījis 0,02 EUR lielu peļņu 2021. gadā. Līdzīgi kā aktīvu rentabilitāte, tā ir bijusi mainīga 3 gadu periodā. Vidēji (mediāna) nozarē 2021. gadā bija -0,0012 EUR. Tas nozīmē, ka salīdzinot ar nozares vidējiem rādītājiem, katrs pašvaldības ieguldītais EUR ir radījis peļņu, nevis zaudējumus.

Maksāspēja un kapitāla struktūra

Maksāspējas un kapitāla struktūras rādītāji apskata Sabiedrības kapitāla struktūru un indicē, cik lielas papildu saistības Sabiedrība ir spējīga uzņemt, kā arī, kāda ir tās maksāspēja.

6.tabula. Sabiedrības maksāspējas un kapitāla struktūras rādītāji.

Maksāspējas un kapitāla struktūras rādītāji	2019	2020	2021
Saistību īpatsvars bilancē (saistības / bilances kopsumma)	0,03	0,03	0,03
Parāds pret pašu kapitālu (kreditori / pašu kapitāls)	0,03	0,03	0,03

Finanšu līdzsvara koeficients (pašu kapitāls / aktīvu kopsumma)	0,97	0,97	0,97
---	------	------	------

Secinājumi

1. Sabiedrības saistību īpatsvars bilanci Sabiedrībai pēdējo 3 gadu periodā ir bijis nemainīgs – 0,03. Koeficients ir tālu no normas (0,4), taču tas nozīmē, ka Sabiedrība ir mazāk atkarīga no ārējiem finansēšanas avotiem un brīvāk var rīkoties ar saviem līdzekļiem.
2. Parāds pret pašu kapitālu Sabiedrībai arī pēdējo 3 gadu pārskata periodā ir bijis nemainīgs – 0,03. Zemais koeficients norāda uz to, ka Sabiedrība nav atkarīga no aizņemtā kapitāla. Vidēji (mediāna) nozarē 2021. gadā bija 0,55.
3. Arī finanšu līdzsvara koeficients ir bijis nemainīgs 3 gadu pārskata periodā – 0,97. Koeficients norāda, ka Sabiedrībai ir stabila finanšu struktūra, attiecīgi kreditori labprāt kredītēs Sabiedrību un tai paveras iespēja piekļūt lētākiem un lielākiem finanšu resursiem. Vidēji (mediāna) nozarē 2021. gadā bija 1,56.

3.2. Sabiedrības attīstības perspektīvas

Sabiedrības attīstības perspektīvas ir jāplāno kompleksi, ņemot vērā Talsu novadā izvirzītos mērķus ūdenssaimniecības attīstībai, kā arī Talsu novada domes 2021. gada 29. decembra saistošo noteikumu Nr. 45 “Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas un lietošanas kārtība Talsu novadā” prasības.

Saskaņā ar Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2022.-2040. gadam:

- ūdensapgāde un kanalizācija ietilpst minimālajā “pakalpojumu grozā”;
- tek veicināta piekrastes ciemu inženiertehniskās infrastruktūras (t.sk. ūdenssaimniecības) attīstība un vides aizsardzība, lai tā būtu atbilstoša pastāvīgai dzīves vietai un mazinātu vides piesārņojumu;
- tiek turpināta inženiertīklu – ūdensapgādes un kanalizācijas modernizācija, infrastruktūras pakalpojumu kvalitātes paaugstināšana un pieejamība.¹⁶

Izejot no iepriekš minētā, Sabiedrības stratēģisko mērķi varētu formulēt šādi:

- tehnoloģiski efektīvu un kvalitatīvu ūdenssaimniecības un kanalizācijas pakalpojumu nodrošināšana Kolkā un Mazirbē.

Stratēģisko mērķu sasniegšanas indikatori jādefinē ņemot vērā uzņēmumam nepieciešamās investīcijas un šo investīciju pieejamību.

¹⁶ Talsu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2040.gadam. 12., 26., 41.lpp. Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/04/Talsu_novada_Ilgtspējīgas_attistibas_strategija_2022_2040_gadam.pdf, Skatīts 14.06.2022

4. EKONOMISKI JURIDISKAIS IZVĒRTĒJUMS

4.1. Tirgus raksturojums

Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrības potenciālais tirgus teorētiski ir atrodams pēc 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas izveidotajā Talsu novadā. Tā kā ūdenssaimniecības pakalpojumu apjoms katrā veidā nepārsniedz 100 000 kubikmetrus gadā, Sabiedrība ir pašvaldības uzraudzīts ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējs.

Attēls 1. Sabiedrības potenciālā tirgus teritorija. (Autors: SIA “KBLC”)

Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tirgus

Sabiedrības sniegtie centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi ir nesaraujami saistīti ar to nodrošināšanai nepieciešamo infrastruktūru, kas atrodas Kolkas un Mazirbes ciemos. Līdz ar to, Sabiedrības tirgus šajā jomā paliek nemainīgs arī pēc administratīvi teritoriālās reformas.

Asenizācijas pakalpojumu tirgus

Asenizācijas pakalpojumu tirgus Talsu novadā ir jāvērtē saskaņā ar Pašvaldības 27.01.2022. noteikumiem Nr.1 “Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā”. Saskaņā ar šiem noteikumiem pievienoto paskaidrojumu rakstu:

- SIA “TALSU ŪDENS” apkalpo Talsus, Stendi, Sabili, Valdemārpili, Abavas pagastu, Ārlavas pagastu, Balgales pagastu, Ģibuļu pagastu, Īves pagastu, Ķūļciema pagastu, Laidzes pagastu, Laucienes pagastu, Lībagu pagastu, Lubes pagastu, Strazdes pagastu, Valdgailes pagastu, Vandzenes pagastu un Virbu pagastu;
- SIA “MĒRSRAGA ŪDENS” apkalpo Mērsraga pagastu;
- SIA “KOLKAS ŪDENS” apkalpo Kolkas pagastu;
- SIA “Rojas DzKU” apkalpo Rojas pagastu;
- SIA “ZIEMEĻKURZEME” apkalpo Dundagas pagastu.

Papildus šiem uzņēmumiem Talsu novada asenizācijas pakalpojumu reģistrā reģistrējušies:

- SIA “JANVĀRI”;
- SIA “Kandavas komunālie pakalpojumi”;

- IK “Auto-U”.

Tas nozīmē, ka asenizācijas pakalpojumu tirgū var sagaidīt jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu, tomēr nav zināms cik izdevīgu cenu šie pakalpojumu sniedzēji spēs piedāvāt un vai viņi vēlēsies sniegt pakalpojumus Kolkas pagastā un decentralizēto kanalizācijas sistēmu turētāji (pārsvarā iedzīvotāji) šos pakalpojumus varēs atļauties.

Ūdens skaitītāju uzstādīšanas, nomaiņas un plombēšanas tirgus

Teorētiski šos pakalpojumus var sniegt jebkurš komersants, kuram ir atbilstošās prasmes un instrumenti, taču zemā pieprasījuma un rentabilitātes dēļ, privātā sektora komersantiem šī pakalpojuma sniegšana ir ekonomiski neizdevīga. Viņi dod priekšroku lielāka apjoma darbu izpildei, kas pilnvērtīgi noslogo darbiniekus. Pēc SIA “Agor” (Rojā reģistrēts uzņēmums, kurš nodrošina santehniko pakalpojumu sniegšanu) teiktā, cena, ko šie komersanti var piedāvāt, būs ievērojami augstāka nekā Sabiedrības noteiktā.

Klienti

Sabiedrības klienti ir fiziskas un juridiskas personas. Pakalpojumi tiek nodrošināti 3 veidu gala patērētājiem – mājsaimniecībām, uzņēmumiem (privāto tiesību juridiskas personas) un sabiedriskajām ēkām (publisko tiesību juridiskas personas), kuras izmanto pieslēgumus centralizētā ūdensvada un/vai kanalizācijas infrastruktūrai.

Cenu politika

Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifi

Sabiedrības cenu politika tiek veidota, balstoties uz iepriekšējā gada pārskatu. Tā kā 2021. gadā būtiski pieauga šī pakalpojuma sniegšanas izmaksas un izdevumi, kas nepieciešami infrastruktūras uzturēšanai, Sabiedrība izstrādāja jaunu ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifa projektu, ko iesniedza apstiprināšanai Pašvaldības domei. Tas atbilda Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes noteiktajai ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikai.

Pēc tarifu aprēķināšanas metodikas jaunajam ūdensapgādes pakalpojumu tarifam Kolkas pagastā jābūt 2,11 EUR/m³ (bez PVN); kanalizācijas pakalpojumu tarifam – 1,88 EUR/m³ (bez PVN), bet tehniskā ūdens tarifam – 0,56 EUR/m³ (bez PVN). Tā kā SIA „KOLKAS ŪDENS” sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu apjoms gadā nepārsniedz 100 000 kubikmetrus, tad aktuālo tarifa apstiprināšanu jāveic Talsu novada domei, ne Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai.

Lai mazinātu straujo izmaksu pieaugumu Kolkas pagasta iedzīvotājiem, Pašvaldības domes deputāti nolēma ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojuma tarifus Kolkas pagastā pielīdzināt SIA „Talsu ūdens” pakalpojumu tarifiem. Tas nozīmē, ka no 2022. gada 1. aprīļa Kolkas pagasta iedzīvotājiem ūdensapgādes pakalpojumu tarifs ir 1,18 EUR/m³ (bez PVN), kanalizācijas pakalpojumu tarifs – 1,89 EUR/m³ (bez PVN) un tehniskā ūdens tarifs ir 0,56 EUR/m³ (bez PVN).

Sabiedrības administrācija atrodas Kolkas pagasta pārvaldes telpās, kas nav nodotas Sabiedrībai bezatlīdzības lietošanā, nav noslēgts arī telpu nomas līgums. Sabiedrība neveic

maksājumus par izlietoto elektroenerģiju un interneta pieslēgumu, līdz ar to šīs izmaksas netiek iekļautas tarifa aprēķinā. Notiek netiešā subsidēšana.

Asenizācijas pakalpojumu tarifi

Asenizācijas pakalpojumiem tarifu apstiprina valdes loceklis. Lai noteiktu tarifu, tiek ņemtas vērā izmaksas, tehnikas nolietojumus, ieņēmumi un izdevumi u.c. faktori, t.sk., nodotie kubikmetri, nobrauktās stundas asenizācijai. Lēmumu par pakalpojumu cenām pieņem Sabiedrības valdes loceklis, bet aprēķinus veic grāmatvedis.

Sabiedrībā 2021. gadā ir noteikti šādi tarifi asenizācijas pakalpojumiem:¹⁷

- notekūdeņu krājvertņu izvešana fiziskām personām par 1 reizi – 24,18 EUR (ar PVN);
- notekūdeņu krājvertņu izvešana fiziskām personām ārpus Kolkas ciema robežām par 1 reizi – 34,44 EUR (ar PVN).

Ūdens skaitītāja nomaiņa un plombēšana.

Šiem pakalpojumiem tarifu apstiprina Sabiedrības valdes loceklis, ņemot vērā izmaksas šo pakalpojumu sniegšanai. Apsekojuma veikšanas brīdī izcenījumi ir šādi:

- jauns ūdens patēriņa skaitītājs (gab.) – 13,25 EUR (ar PVN);
- esošā ūdens skaitītāja maiņa pret jaunu (skaitītājs, plombēšana) (gab.) – 15,44 EUR (ar PVN);
- atkārtota vai ārpus kārtas skaitītāja plombēšana un akta sastādīšana (gab.) – 2,19 EUR (ar PVN);
- īpašnieka skaitītāja nomaiņa un plombēšana (gab.) – 4,84 EUR (ar PVN).

Papildus skaitītāja nomaiņai, klients maksā par materiāliem:

- skaitītāja saskrūves (komplekts) – 3,39 EUR (ar PVN);
- pretvārsts (gab.) – 4,54 EUR (ar PVN);
- lodveida ventilis (gab.) – 5,69 EUR (ar PVN);
- Sietīnfiltrs DN-1/2” (gab.) – 4,76 EUR (ar PVN).

Šos pakalpojumus Sabiedrība nodrošina tikai saviem centralizētās ūdensapgādes pakalpojumu klientiem.

4.2. Pakalpojumu saņēmēju vajadzību novērtējums

Ūdenssaimniecības pakalpojumi ir iekļauti minimālajā pakalpojumu grozā, ko Talsu novada iedzīvotājiem nodrošina pašvaldība.¹⁸ Paredzams, ka tās māsaimniecības, kuras ir

¹⁷ SIA “KOLKAS ŪDENS”. Iegūts: <https://www.dundaga.lv/lv/uznemejdarbiba/pasvaldibas-kapitalsabiedribas/sia-kolkas-udens/> Skatīts 20.07.2022.

¹⁸ Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022-2040 gadam. 26.lpp. Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/04/Talsu_novada_Ilgtspējigas_attistibas_strategija_2022_2040_gadam.pdf Skatīts 20.07.2022.

pieslēgušās centralizētajam ūdens vadam un kanalizācijai, no šiem pakalpojumiem neatteiksies. Tāpat šie pakalpojumi ir un būs nepieciešami sabiedriskajās ēkās un uzņēmumos.

Ūdens patēriņš vasarā un ziemā būtiski atšķiras, jo Kolkas un Mazirbes ciemos daudzi nekustamie īpašumi tiek izmantoti tikai vasaras periodā.

Ūdensapgāde un kanalizācija Kolkas un Mazirbes iedzīvotājiem ir ikdienas nepieciešamība un pakalpojumu pieejamība ir kritiski svarīga dzīvojamajās mājās, uzņēmumos un administratīvajās ēkās. No šāda viedokļa ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi ir stratēģiski nozīmīgi ikvienā administratīvajā teritorijā.

Jaunu klientu piesaiste ir atkarīga no infrastruktūras attīstības projektiem, kuri ir jāplāno ņemot vērā Talsu novada attīstības stratēģiju un definētās prioritātes.

Asenizācijas pakalpojumu tirgus Sabiedrībai tiek noteikts saskaņā ar Pašvaldības domes 27.07.2022. noteikumiem “Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzturēšanas kārtība Talsu novadā”. Šo noteikumu paskaidrojumu rakstā norādīts, ka Sabiedrība sniedz asenizācijas pakalpojumus Kolkas pagastā. Iespējams, ka iepriekšminēto noteikumu piemērošana radīs papildus pieprasījumu pēc asenizācijas pakalpojumiem, jo tajos ir paredzēti kontroles pasākumu decentralizēto kanalizācijas sistēmu turētājiem.

4.3. Sabiedrības darbības tiesiskais pamatojums un pašvaldības līdzdalības izvērtējums

Centralizētā ūdensapgāde un kanalizācija

Šobrīd Sabiedrība ir vienīgais ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniedzējs Kolkā un Mazirbē. Pašvaldības īpašumā esoša kapitālsabiedrība nodrošina pašvaldības autonomās funkcijas izpildi saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 1. daļu.

Sabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un izriet no pašvaldības vispārējiem stratēģiskajiem mērķiem ūdens apgādes un kanalizācijas pakalpojuma nodrošināšanā, kā arī tiek pārvaldīti minēto pakalpojumu sniegšanai nepieciešamie īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.

Atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmajai daļai, pašvaldības pienākums nodrošināt pakalpojumus ir interpretējams plaši, kā rūpes par šādu uzdevumu izpildi, ne tikai izdodot normatīvos aktus, kas ļauj iedzīvotājiem tiesiski organizēties pašiem, bet arī faktiski nodrošina noteiktu publisko pakalpojumu pieejamību, piemērojot risinājumus vietējām iespējām un vajadzībām un koordinējot faktisku īstenošanu ar kopīgu finanšu vadību un pašvaldībām normatīvajos aktos piešķirtajiem instrumentiem. Var atšķirties veidi, kā tas tiek organizēts, proti, pašvaldība (ievērojot konkrētās nozares normatīvo aktu prasības) var to darīt pati saviem spēkiem, uzdot to pašvaldības komersantiem vai nolīgt privātpersonu dibinātus komersantus. No likuma katrā ziņā neizriet, ka pašvaldības pienākums šo funkciju ietvaros būtu tikai izdot normatīvos aktus un visu pārējo atstāt pašvaldības iedzīvotāju ziņā.

Alternatīvu ūdenssaimniecības inženiertīklu izbūve prasa lielus finanšu ieguldījumus, un tik nelielam skaitam klientu, kāds ir Kolkā un Mazirbē, tas nav ekonomiski lietderīgi. Līdz ar to, nav paredzams, ka privātā sektora uzņēmumiem varētu būt interese par šādu projektu realizāciju.

Sabiedriskie ūdenssaimniecības pakalpojumi ir stratēģiski svarīgi pakalpojumi un tirgus nespēj nodrošināt sabiedrības intereses atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmās daļas otrajam punktam, tādēļ Pašvaldībai ir pamatoti saglabāt līdzdalību Sabiedrībā.

Asenizācijas pakalpojumi

Asenizācijas pakalpojumu pieprasījumam paredzams pieaugums, jo Talsu novada domes 27.01.2022. saistošie noteikumi Nr. 1 “Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā” nosaka nekustamo īpašumu īpašniekiem, kuriem ir decentralizētās kanalizācijas sistēmas, pienākumu reģistrēt decentralizētās kanalizācijas sistēmas, regulē minimālo biežumu notekūdeņu un nosēdumu izvešanai no tām, kā arī definē prasības asenizācijas pakalpojumu sniegšanai un paredz kontroles mehānismus šo prasību izpildei. Šīs prasības attiecas uz Kolkas ciemu. Tas, iespējams, palielinās asenizācijas pakalpojumu pieprasījumu.

Ūdens skaitītāju nomaina un plombēšana

Ievērojot, ka sabiedrība šos pakalpojumus sniedz tikai saviem centralizētās ūdensapgādes pakalpojumu saņēmējiem, nav paredzams, ka vajadzības pēc šiem pakalpojumiem varētu pieaugt. Gluži otrādi – ja tiks uzstādīti mūsdienīgi skaitītāji (kuri gan maksā dārgāk), tad pagarināsies to derīguma termiņš. Tādā gadījumā skaitītāji būs jāmaina retāk un pakalpojuma apjomiem būs tendence samazināties.

Vertikālā integritāte

Sabiedrības ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanā vienīgā darbība, kas varētu saturēt vertikālās integritātes pazīmes, ir tehnisko noteikumu izsniegšana jaunu pieslēgumu izbūvei pie centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, gadījumā, ja pieslēguma izveidi veic Sabiedrība un vēlāk klients izmanto Sabiedrības pakalpojumus. Praksē šādi gadījumi nepastāv, jo Sabiedrības projektēšanā nepiedalās un pieslēgumus nebūvē.

Barjeras ienākšanai tirgū

Vienīgais pakalpojums, kur Sabiedrības darbībā ūdenssaimniecības jomā būtu iespējams saskatīt risku, ka tiek radītas barjeras citu uzņēmumu ienākšanai un darbībai tirgū ir ūdensskaitītāju plombēšana. Sabiedrība neveic ūdens skaitītāja mezgla izbūvi un uzstādīšanu, to veic cits uzņēmums, kas specializējas santehnikas darbu veikšanā. Šajā jomā Sabiedrība tikai daļēji aizpilda tirgus nepilnību, jo mazā apjoma dēļ, privātajiem uzņēmumiem nav izdevīgi šos pakalpojumus sniegt Kolkas pagasta teritorijā.

Komercdarbību veicinošu pasākumu ietekme

Ūdenssaimniecības pakalpojumu pieprasījums ir atkarīgs no iedzīvotāju (esošo un potenciālo klientu) un uzņēmumu skaita teritorijā, ko apkalpo Sabiedrība, kā arī no ekonomiskās aktivitātes kopumā. Kolkas un Mazirbes ciemos kopējais iedzīvotāju skaits ir neliels un arī ekonomiskā aktivitāte nav augsta. Līdz ar to, praktiski nepastāv iespējas bez būtiskiem uzlabojumiem infrastruktūrā panākt situāciju, ka šī darbība būtu pievilcīga privātajam sektoram. Sabiedrībā strādā tikai pieci darbinieki, tās pakalpojumu sniegšana nav saistīta ar sarežģītām

administratīvajām procedūrām. Lai gan šajā jomā ir ieteicami uzlabojumi, īpaši inženiertīklu dokumentēšanas jomā, nav pamata uzskatīt, ka administratīvās procedūras rada šķēršļus komercdarbībai.

Šī dokumenta sagatavošanas laikā nav iesniegti dokumenti par Sabiedrības vai bijušā Dundagas novada domes veiktiem izvērtējumiem par Sabiedrības darbības ietekmi uz konkurenci.

Sabiedrība, sniedzot ūdenssaimniecības pakalpojumus, atrodas dominējošā stāvoklī. Ņemot vērā riskus, kas izriet no Sabiedrības darbības trūkumiem, veicot finanšu uzskaiti, nevar izslēgt šķērssubsidēšanas riskus.

4.4. Iespējamās alternatīvas pakalpojumu nodrošināšanai

Pakalpojumiem, kas saistīti ar Kolkas un Mazirbes ciemos esošo centralizēto infrastruktūru alternatīvu nav.

Asenizācijas pakalpojumus Kolkas pagastā var nodrošināt arī SIA "TALSU ŪDENS", SIA "ZIEMEĻKURZEME" un Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rojas DzKU", kuriem ir atbilstoša tehnika un iekārtas šādu darbu izpildei. Taču, saskaņā ar Pašvaldības 27.01.2022. noteikumiem Nr. 1 "Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā", katrai no iepriekš minētajām kapitālsabiedrībām ir noteikta sava apkalpes zona, tādējādi saglabājot situāciju, kad katram pakalpojuma sniedzējam ir ierobežota apkalpojamā teritorija, izslēdzot mākslīgu konkurenci. Pakalpojumu var nodrošināt arī citi Pašvaldības asenizatoru reģistrā reģistrētie komersanti, taču šobrīd nav zināms vai viņiem pakalpojuma sniegšana Kolkas pagastā būs ekonomiski izdevīga, vai viņi velēsies to darīt un kāda būs šo pakalpojumu cena.

Ūdensskaitītāja uzstādīšanas un nomaiņas pakalpojumus teorētiski var nodrošināt jebkurš privātā sektora uzņēmējs, taču zemās rentabilitātes dēļ, komersanti šo pakalpojumu nesniedz vai arī viņu aprēķinātās izmaksas ir pārāk augstas, lai klienti to varētu atļauties. Šajā jomā Sabiedrība aizpilda tirgus nepilnību.

4.5. Ietekme uz konkurenci

Talsu novada pašvaldības iesaiste Sabiedrības komercdarbībā nerada negatīvu ietekmi uz citiem tirgus dalībniekiem tajā pakalpojumu daļā, kas ir saistīta ar centralizēto infrastruktūru.

Asenizācijas pakalpojumu tirgū šobrīd konkurence nepastāv, bet iespējams, ar laiku tā varētu attīstīties.

Pašvaldības kapitālsabiedrību sniegto asenizācijas pakalpojumu cenu salīdzinājumu skatīt 7. tabulā.

7. tabula Asenizācijas pakalpojumu cenas.

Kapitālsabiedrība	Asenizācijas pakalpojumi EUR, t.sk.PVN	Piemaksa par transportu attiecīgi ārpus Kolkas, Dundagas vai Talsu robežām EUR par km
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "KOLKAS ŪDENS"	24,18 (34,14 ārpus Kolkas robežām) ¹⁹	Iekļauts cenā

¹⁹ SIA "KOLKAS ŪDENS". Iegūts: <https://www.dundaga.lv/lv/uznemejdarbiba/pasvaldibas-kapitalsabiedribas/sia-kolkas-udens/> Skatīts: 12.06.2022.

SIA “ZIEMEĻKURZEME”	21,78 ²⁰	0,91
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Rojas DzKU”	Fekāliju ūdeņi 2.70 par m ³ , sadzīves atkritumu atdalīšana un utilizācija 25 EUR/gab, traktora izmaksas 35Eur/st. ²¹	nav
SIA “TALSU ŪDENS”	50,31 ²²	0,81

Kas attiecas uz konkurenci uz darbaspēku, ir jāņem vērā, ka Sabiedrība nodarbina tikai 5 darbiniekus un tas būtiski nevar ietekmēt darbaspēka pieejamību citiem uzņēmumiem.

4.6. Risku analīze

Ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi ir kritiski svarīgi Kolkas un Mazirbes ciemu iedzīvotāju labklājībai un ikviena uzņēmuma vai iestādes darbībai. Tāpēc ir svarīgi nodrošināt šo pakalpojumu sniegšanas nepārtrauktību un to sniegšanai nepieciešamās infrastruktūras uzturēšanu. Ar šiem pakalpojumiem ir saistīti tādi riski kā sanitāri epidemioloģiskā drošības prasību pārkāpumi, uzņēmumu un iestāžu darbības apturēšana gadījumos, kad šie pakalpojumi nav pieejami.

Pašvaldības kapitālsabiedrības darbība konkurenci tirgū tajā pakalpojumu daļā, kas tieši saistīta ar centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas infrastruktūras izmantošanu ietekmēt nevar.

Administratīvi teritoriālās reformas laikā, apvienojot vairākas administratīvās teritorijas vienā, veidojas situācija, kad apvienotajā pašvaldībā ir vairāki uzņēmumi, kas iepriekš ir snieguši identiskus pakalpojumus katrs savā teritorijā. Tajā darbības daļā, kas saistīta ar ūdensvada un kanalizācijas infrastruktūras izmantošanu, katram uzņēmumam saglabājas ekskluzīvas tiesības pakalpojumu sniegšanai konkrētajā administratīvajā teritorijā, ja infrastruktūras objekti ir kapitālsabiedrības īpašumā vai valdījumā. Sabiedrības pamatdarbības rezultātā netiek sniegti pakalpojumi, kuri būtu atdalāmi no infrastruktūras.

Asenizācijas pakalpojumi ir nepieciešami, lai izpildītu Ūdenssaimniecības pakalpojumu likumā paredzētās prasības decentralizēto kanalizācijas sistēmu turētājiem. Šo prasību izpilde būs apgrūtināta, ja tirgū nebūs pietiekama šo pakalpojumu piedāvājuma.

Ja netiks sniegti ūdens skaitītāju nomaiņas un plombēšanas pakalpojumi vai tie tiks atstāti privātā sektora ziņā, tad pastāv iespēja, ka iedzīvotāji šos pakalpojumus nevarēs atļauties un mēģinās tos nomainīt paši vai uzticēs šo darbu personām bez atbilstošas kvalifikācijas. Sliktākajā gadījumā skaitītāji netiks nomainīti un tas nopietni apgrūtinās ūdens patēriņa uzskaiti.

4.7. Iespējamais investīciju apjoms tuvākajos 5 gados

Lai saprastu vēlamā investīciju apjomu Sabiedrībā tuvāko 5 gadu periodā un saprastu, vai ieguvumi no pakalpojumiem atsver investīcijas un vai alternatīvās izmaksas nav pārāk augstas, Sabiedrības valdes loceklis tika aicināts definēt vēlamās investīcijas tuvākajos 5 gados (8.tabula).

²⁰ SIA “ZIEMEĻKURZEME” Iegūts: <https://www.dundaga.lv/lv/uznemejdarbiba/pasvaldibas-kapitalsabiedribas/sia-ziemelkurzeme/> Skatīts: 12.06.2022.

²¹ SIA “Rojas DzKU” ūdensapgādes pakalpojumi. Iegūts: <http://rojasdzku.lv/pakalpojumi/udens-apgade/> Skatīts: 12.06.2022.

²² SIA “TALSU ŪDENS” asenizācijas pakalpojumi. Iegūts: <https://www.talsuudens.lv/talsuudens/wp-content/uploads/2015/06/Asenizacija.2020.pdf> Skatīts: 12.06.2022.

8. tabula. Sabiedrības vēlamās investīcijas.

Investīcijas nosaukums	Īstenošanas teritorija	Īstenošanas gads	Indikatīvā summa (EUR)	Darbības joma	Mērķis	Finanšu avots
Vismaz 2 jaunu dziļurbumu ierīkošana (ap 100m dziļumā) un jaunu dzeramā ūdens attīrīšanas iekārtu izveide	Kolkas urbumu stacija	2023.-2025.	110 000	Ūdensapgāde	Pakalpojumu kvalitāte	CFLA (5.3.1), ES Kohēzijas fonds 2021-2027, Pašvaldības finansējums
Jaunu ūdens un kanalizācijas tīklu izbūve	Kolkas ciems	2023.-2024.	600 000	Ūdensapgāde un Kanalizācija	Klientu piesaiste	CFLA (5.3.1), ES Kohēzijas fonds 2021-2027, Pašvaldības finansējums
Dūņu separators	Kolkas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas	2023.-2024.	60 000	Kanalizācija	Izmaksu samazināšana	Pašvaldības finansējums, ES Struktūrfondi
Atjaunojamo energoresursu uzstādīšana SIA "KOLKAS ŪDENS" darbībā	Kolkas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas NAI	2023.–2027.	359 634	Kanalizācija	Izmaksu samazināšana	ES Struktūrfondi 2021-2017 (SAM 2.1.4.)
Investīciju apjoms 5 gadu periodā - 1 129 634 EUR						

Investīciju līdzekļi, kuri tiek ieguldīti pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanai, šajā gadījumā 2 jaunu dziļurbumu ierīkošanai, tiek uzskatīti par lietderīgiem, jo jāņem vērā Sabiedrības darbības joma, kas ir ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšana, līdz ar to, kvalitatīva dzeramā ūdens nodrošināšana ir nepieciešama Sabiedrības darbībai. Papildus ņemot vērā faktu, ka Sabiedrība pēdējo 3 gadu pārskata periodā, ik gadu ir uzlabojusi peļņas rādītājus un 2021. gadā strādājusi ar peļņu, šāda investīcija sevi atsver un ir nepieciešama kvalitatīvu Sabiedrības pakalpojumu nodrošināšanai.

Ņemot vērā pieejamos datus par mājsaimniecību skaitu, kuras apkalpo Sabiedrība, kā arī 2021. gada datus par ieņēmumiem no fizisko personu apmaksas par patērēto ūdeni un novadītajiem notekūdeņiem, kas kopumā veido 26 771 EUR, ir secināms, ka viena mājsaimniecība 2021. gadā par pakalpojumiem maksāja aptuveni 290,99 EUR. Veicot 600 000 EUR lielu investīciju ūdensapgādes un kanalizācijas tīkla izbūvē, būtu nepieciešams piesaistīt 206 mājsaimniecības, lai tuvākajos 10 gados šīs investīcijas atmaksātos.

Visticamāk, Sabiedrībai ar esošo ūdens apgādes infrastruktūru papildus 206 mājsaimniecības nebūs iespējams piesaistīt. Tas liek secināt, ka šāda investīcija sevi neatsver un izmaksas ir pārāk augstas, jo nebūs iespējams piesaistīt tik lielu skaitu jaunu mājsaimniecību – klientu, ņemot vērā, ka kanalizācijai paredzēts izbūvēt tīklus 1 km garumā, kas ļauts piesaistīt aptuveni 50 jaunas mājsaimniecības – klientus, savukārt ūdensapgādei paredzēts izbūvēt tīklus 3 km garumā, kas ļautu piesaistīt 10 jaunas mājsaimniecības – klientus.

Dūņu separatora Sabiedrībai ir nepieciešams, lai samazinātu no notekūdeņiem radušos dūņu realizācijas un transportēšanas izmaksas. Gada ietvaros tie ir 300 m³ dūņu.

Bāzes dati:

- Izvešanas izmaksas tiek rēķinātas pēc 1 traktorstundas, kas ir 37 EUR;
- Viena izvešana notiek 2h;
- Vienā reizē var izvest 10 m³ dūņas.

Nemot vērā bāzes datus, secināms, ka, lai izvestu 300 m³ dūņu, Sabiedrība tam gada ietvaros iztērē $(37 \times 2) \times (300/10) = 2220$ EUR. Balstoties uz izmaksām gadā un nepieciešamo investīciju apjomu (60 000 EUR), secināms, ka šāda investīcija sevi atpelnīs **27,02 gados**. Taču jāņem vērā arī tādi faktori kā piesārņojums, kuru rada dūņu izvešana un fakts, ka trūkst iespēju realizēt izvestās dūņas, līdz ar to, investīcija tiek uzskatīta par lietderīgu un ka tā sevi atsver ne tik ātri no finansiālā, kā no ekoloģiskā viedokļa.

Lai noteiktu pārejas uz atjaunojamiem energoresursiem – saules paneļu investīciju lietderību, ir nepieciešams zināt, cik lielu daļu no nepieciešamā enerģijas apjoma gada laikā saules paneļi spēs saražot.

Bāzes dati:

- Latvijā augstākā elektrības cena biržā, mēneša ietvaros (no 14.06 – 14.07) ir bijusi 415,65 EUR/MWh, savukārt zemākā – 114,44 EUR/MWh. Mediāna - **265,04 EUR/MWh**;²³
- Sabiedrība 2021. gadā patērējusi 325.544 MWh, kas veido gadā izmaksas – **86 314,74 EUR** apmērā;
- Kolkas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas NAI 2021. gada elektroenerģijas patēriņš bija 244.431 MWh, kas ir 75 % no kopējā elektrības patēriņa;
- Pēc TET piedāvātās informācijas²⁴, aprēķināms, ka, lai Sabiedrība spētu gada laikā saražot Kolkas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas NAI patērēto elektroenerģijas daudzumu (245,5 MWh), nepieciešams uzstādīt **652** saules paneļus **359 634 EUR** vērtībā, kuri spētu saražot nepieciešamo elektroenerģijas daudzumu;
- Ar saules paneļu saražoto elektroenerģiju, Sabiedrība spēs nosegt **75%** no kopējā elektroenerģijas patēriņa gadā.

Nemot vērā šos datus, Sabiedrība gadā spēs ietaupīt izmaksas **64 736,05 EUR** apmērā. Līdz ar to, investīcija **359 634 EUR** apmērā tiktu atpelnīta vidēji **5,55 gados**, kas liek secināt, ka šāda veida investīcija ir lietderīga un tā sevi atsver ļoti ātrā periodā.

²³ Elektrības cena biržā. Iegūts: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/#/nordic/table> Skatīts: 13.07.2022

²⁴ TET Saules paneļu komplekti. Iegūts: <https://www.tet.lv/elektriba/pakalpojums/tet-saules-energija/> Skatīts: 13.07.2022

SECINĀJUMI

Saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 14. pantu pašvaldībām ir tiesības veidot pašvaldības iestādes, dibināt biedrības vai nodibinājumus, kapitālsabiedrības, kā arī ieguldīt savus līdzekļus kapitālsabiedrībās vienlaikus nodrošinot pašvaldības kustamās un nekustamās mantas izmantošanu.

Savukārt, likuma “Par pašvaldībām” 15. pants nosaka pašvaldībām autonomu funkciju - organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; siltumapgāde; sadzīves atkritumu apsaimniekošana; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds.

Saskaņā ar VPIL 88. pantu, publiska persona (šajā gadījumā pašvaldība) var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojās viens no šādiem nosacījumiem:

1. tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
2. publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
3. tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Sabiedrība ir dibināta ar mērķi nodrošināt ūdenssaimniecības un kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas attīstību Kolkas pagasta administratīvajā teritorijā. Tās pamatkapitālā ir ieguldīti Kolkas administratīvajai teritorijai nozīmīgi objekti: Kolkas ūdensvada un kanalizācijas tīkli.

Uzņēmuma mērķis ir nodrošināt Kolkas ciema iedzīvotājus, sabiedriskās iestādes un uzņēmumus ar dzeramo ūdeni, savākt un attīrīt notekūdeņus.²⁵

Ūdens patērētājiem, kuriem nav pieejami centralizētās kanalizācijas pakalpojumi (apmēram 45% no ūdens patērētājiem) Sabiedrība nodrošina asenizācijas pakalpojumu, savāktos notekūdeņus nododot Sabiedrības ūdens attīrīšanas iekārtās.

Tātad, lai lemtu par pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā, ir jāizvērtē vai Sabiedrības darbība atbilst VPIL 88. panta prasībām: t.i. vai tās darbība novērš tirgus nepilnības, vai tās darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kuri ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un vai tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi administratīvās teritorijas attīstībai.

²⁵ SIA “KOLKAS ŪDENS” vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.-2021.gadam. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 06.06.2022.

Tirgus nepilnība ir situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā, proti, tirgus nespēj nodrošināt ierobežoto resursu efektīvu izvietojumu, kā rezultātā sistemātiski rodas preces vai pakalpojuma nepietiekamība.²⁶

Savukārt, par stratēģiski nozīmīgiem īpašumiem valsts un pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai atzīstami tādi īpašumi, kuri uzskatāmi par valsts ierobežoto resursu, piemēram, infrastruktūras objekti, inženiertehniskās būves, telekomunikācijas.²⁷

Saskaņā ar Konkurences padomes izstrādāto informatīvo materiālu, izvērtējumam, neatkarīgi no tā, vai tas ir sākotnējais izvērtējums vai līdzdalības pārvērtēšana, ir jābūt par katru no PPK darbības veidiem, neaprobežojoties tikai ar tās pamatdarbību.

Darbības veida “Ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi” izvērtējums:

Ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi tiek sniegti izmantojot uzņēmuma īpašumā vai valdījumā esošo infrastruktūru. Tātad, šis gadījums atbilst VPIL 88. panta 1.daļas 2. punktā minētajam gadījumam, jo uzņēmums pārvalda infrastruktūru, kas ir stratēģiski svarīga Kolkas pagasta administratīvās teritorijas attīstībai. Alternatīvu šī pakalpojuma piegādei tajās ēkās, kas pieslēgtas centrālajai ūdensapgādes un/vai kanalizācijas sistēmai, nav. Alternatīvas infrastruktūras izbūve nav ekonomiski pamatota, jo patērētāju skaits, lai gan aptver lielu daļu mājāsaimniecību Kolkā un Mazirbē, uzņēmumu un sabiedrisko ēku, nav pietiekami liels, lai izmaksas, kas jāiegulda šādā projektā, atmaksātos.

Nemot vērā, ka pēc administratīvi teritoriālās reformas Talsu novadā ir vairāki uzņēmumi, kuri nodrošina ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus, ir lietderīgi izvērtēt iespēju centralizēt šo pakalpojumu pārvaldību un administrēšanu, vienlaikus saglabājot resursus klientu apkalpošanai un infrastruktūras uzturēšanai visās Talsu novadā iekļautajās administratīvajās teritorijās. Konkrēta centralizācijas modeļa izstrāde, apzinot visas Talsu novada kapitālsabiedrības, kas sniedz ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus, un novērtējot to resursus, ir atsevišķs uzdevums un neietilpst šajā dokumentā.

Līdz brīdim, kamēr tiek pieņemts lēmums par tālāko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas modeli Talsu novadā, līdzdalības saglabāšana kapitālsabiedrībā ir lietderīga. Tā ir akūti nepieciešama, lai nodrošinātu ūdenssaimniecības pakalpojumu nepārtrauktu sniegšanu Kolkas pagasta administratīvās teritorijas iedzīvotājiem, uzņēmumiem un sabiedriskajā sektora institūcijām.

Asenizācijas pakalpojums

Ūdens patērētājiem, kuriem nav pieejami centralizētās kanalizācijas pakalpojumi, Sabiedrība nodrošina notekūdeņu savākšanu, izmantojot specializētu transportu un to transportēšanu uz Sabiedrības īpašumā vai valdījumā esošām ūdens attīrīšanas iekārtām. Ar laiku asenizācijas pakalpojumu tirgū piedāvājums varētu pieaugt, jo Pašvaldības domes 27.01.2022.

²⁶ Konkurences padome. Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana. 7.lpp. Iegūts:

https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/local/documents/Informativais%20materiāls_Priekšnoteikumi%20PP%20līdzdalībai%20kapitālsabiedrībā%20un%20tās%20izvērtēšana.pdf Skatīts 06.06.2022.

²⁷ Turpat. 11.lpp.

noteikumiem Nr.1 “Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā”, paredz kontroles pasākumus decentralizēto kanalizācijas sistēmu turētājiem, kas potenciāli varētu izsaukt pakalpojumu pieprasījuma palielinājumu. Šobrīd šajā jomā Sabiedrība aizpilda tirgus nepilnību, jo nav zināms vai šo pakalpojumu sniegšana būs rentabla Pašvaldības asenizatoru reģistrā reģistrētajiem privātajiem komersantiem.

Līdz ar to, jāsecina, ka Sabiedrības darbība atbilst VPIL 88. panta 1. daļas 1. punktam.

Papildus pakalpojumu “Ūdensskaitītāja uzstādīšana un nomaiņa”, “Ūdensskaitītāju plombēšana” un ar šiem pakalpojumiem saistītie darbi.

Ūdensskaitītāju nomaiņu var veikt jebkurš uzņēmums, kurš specializējies santehnikas darbu izpildē un šīs darbības veikšanai nepastāv juridiski šķēršļi. Taču, lai arī šo darbu var veikt jebkurš šo darbu veikšanai kvalificēts uzņēmums un šādi uzņēmumi Talsu novadā ir vairāki, vēsturiski bija izveidojusies situācija, ka iedzīvotāji nevarēja saņemt šos pakalpojumus, jo nebija izpildītāju vai arī pakalpojuma cenā transporta izmaksas pārsniedza paša pakalpojuma cenu. Tā rezultātā, pietiekamā kvalitātē netika nodrošināta ūdens patēriņa uzskaitē, kas, savukārt, radīja zaudējumus Sabiedrībai.

Privātā sektora uzņēmējiem, kuri darbojas Kolka pagasta administratīvajā teritorijā, ūdens skaitītāju nomaiņai nepieciešamais darba apjoms ir pārāk mazs, lai tiem šo pakalpojumu būtu izdevīgi sniegt. Šie uzņēmēji darbojas celtniecības un remonta darbu projektos, kur darba apjomi ir daudzkārt lielāki. Līdz ar to šajā jomā veidojas tirgus defekts – mazā darba apjoma dēļ privātajiem uzņēmumiem nav izdevīgi šo pakalpojumu sniegt vai arī pakalpojuma sniegšanas termiņi un izmaksas neapmierina patērētāju un ūdensapgādes pakalpojumu sniedzēju.

Sabiedrība ir uzņēmusies šo papilddarbības veidu aizpildot tirgus nepilnību un veidojot pakalpojumu pēc dzīves situāciju principa²⁸, kas atbilst labas pārvaldības standartiem. Ūdens skaitītājs ir nepieciešams ūdensapgādes pakalpojuma saņemšanai.

Šajā gadījumā papilddarbības veids novērš tirgus nepilnību un šī situācija atbilst VPIL 88. panta 1.daļā minētajam gadījumam.

Domes priekšsēdētāja

E. Kārklīņa

²⁸ Pakalpojumu vides pilnveides plāns 2020.-2023.gadam, apstiprināts ar Ministru kabineta 04.02.2020.rīkojumu nr.39. Iegūts: <https://likumi.lv/ta/id/312410-par-pakalpojumu-vides-pilnveides-planu-20202023-gadam> Skatīts: 06.06.2022